

Kúria

ítélete

Az ügy száma: Bfv.III.461/2023/12.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke

Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró

Dr. Bartkó Levente, bíró

Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró

Dr. Varga Eszter, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2024. március 19.

Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények

Terhelt(ek): III. rendű

Első fok: Tatabányai Törvényszék, 17.B.391/2017/232., ítélet,
tárgyalás, 2022. március 7.

Másodfok: Győri Ítéltábla, Bf.III.64/2022/21., ítélet,

nyilvános ülés, 2022. október 11.

Az indítvány előterjesztője: a III. rendű terhelt

Az indítvány iránya: a III. rendű terhelt

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt az I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a III. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Győri Ítéltábla Bf.III.64/2022/21. számú ítéletét a III. rendű terhelt tekintetében megváltoztatja,

a III. rendű terhelt terhére megállapított 2 rendbeli felbujtóként elkövetett számvitel rendje megsértésének büntette [Btk. 403. § (1) bekezdés b) pont], valamint 2 rendbeli folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatti részében hatályon kívül helyezi, és e bűncselekmények miatt az eljárást megszünteti.

Egyebekben a megtámadott határozatot a III. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Tatabányai Törvényszék a 2022. március 7. napján meghozott 17.B.391/2017/232. számú ítéletével a III. rendű terheltet bűnösnek mondta ki bűnsegédként, bűnszövetségben, üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás bűntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont], 7 rendbeli bűnsegédként – 5 esetben folytatólagosan –, bűnszövetségben elkövetett számvitel rendjének megsértése bűntettében [Btk. 403. § (1) bekezdés a) pont], 2 rendbeli bűnszövetségben elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont], 8 rendbeli – egy esetben kíséreti szakban rekedt – bűnszövetségben, felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] és 7 rendbeli bűnsegédként, bűnszövetségben, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §). Ezért öt – halmazati büntetésül – 5 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre, 6 év gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett továbbá az előzetes fogvatartásban töltött idő szabadságvesztés büntetésbe történő beszámításáról, a bűnjelekről és a bűnügyi költségről.

[2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2022. október 11. napján jogerős Bf.III.64/2022/21. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a III. rendű terhelt tekintetében akként változtatta meg, hogy cselekményeit 3 rendbeli – melyből 1 rendbelit társtettesként, 2 rendbelit felbujtóként követett el – költségvetési csalás bűntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont], 6 rendbeli felbujtóként elkövetett költségvetési csalás bűntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont], 9 rendbeli – melyből 1 rendbeli társtettesként, 8 rendbeli felbujtóként, 7 rendbeli folytatólagosan elkövetett – számvitel rendje megsértésének bűntettének [Btk. 403. § (1) bekezdés b) pont], 10 rendbeli – melyből 2 rendbeli tettesként, 8 rendbeli felbujtóként elkövetett, 1 rendbeli kíséreti szakban maradt – közokirat-hamisítás bűntettének [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] és 9 rendbeli – melyből 1 rendbeli társtettesként, 2 rendbeli bűnsegédként, 6 rendbeli felbujtóként – folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségének (Btk. 345. §) minősítette. Megállapította, hogy a III. rendű terhelt visszaeső, és a vele szemben kiszabott szabadságvesztés büntetést 6 évre súlyosította. Rendelkezett arról, hogy a III. rendű terhelt a szabadságvesztésből legkorábban a büntetés háromnegyed részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a III. rendű terhelt tekintetében – a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezések pontosítása mellett – helybenhagyta.

[3] Az elsőfokú bíróság által megállapított, a másodfokú bíróság által kiegészített és helyesbített, a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás lényege a III. rendű terheltet érintően a következő:

Az I. rendű terhelt tulajdonosa és ügyvezetője az 1. számú kft.-nek és a 2. számú kft.-nek. A két cég tényleges vezetését az I. rendű és a II. rendű terhelt végezte. A III. rendű terhelt a II. rendű terhelt testvére.

Az I. rendű és a II. rendű terhelt 2012. évet megelőzően elhatározták, hogy munkaerőkölcsönzési tevékenységet fognak végezni, azonban az ennek alapján különböző adó- és járuléknemekben keletkező fizetési kötelezettségeiknek nem a jogszabályoknak megfelelően tesznek eleget, és ily módon jutnak többletjövedelemhez. A tervük az volt, hogy rábírnak más személyeket arra, hogy névleg vállalják el különböző – ténylegesen az I. rendű

és a II. rendű terhelt által alapított és irányított – gazdasági társaságok ügyvezetését, majd az I. rendű és a II. rendű terhelt e gazdasági társaságok nevében végzi a munkaerőkölcsönzési tevékenységet. A terv szerint az I. rendű és a II. rendű terheltek e gazdasági társaságok nevében vagy valótlán tartalmú általános forgalmi adó bevallásokat, illetve személyi jövedelemadó- és járulékbevallásokat tesznek, vagy egyáltalán nem tesznek adó- és járulékbevallásokat, amivel a különböző költségvetéseknek vagyoni hátrányt okoznak.

Az I. rendű és a II. rendű terhelt a tervükbe bevonta a III. rendű terheltet, akivel megállapodtak abban, hogy a III. rendű terhelt az ismerősi köréből biztosít olyan személyeket, akik anyagi ellenszolgáltatás reményében vállalják, hogy névleg különböző gazdálkodó szervezetek ügyvezetőivé válnak, illetve az I. rendű és a II. rendű terheltek – a III. rendű terhelt által közvetített – utasításai alapján e társaságok nevében formális ügyvezetői feladatokat végeznek, a cégek nevében okiratokat írnak alá, bankban eljárnak, készpénzt vesznek fel, adóhatósági eljárásban mint képviselők jelennek meg.

Ennek megfelelően a III. rendű terhelt

- rábírta a VI. rendű terhelt néhai testvérét arra, hogy névlegesen legyen tulajdonosa és ügyvezetője az újonnan alapítandó 3. számú kft.-nek, amelyet a cégbíróság bejegyzett {Tatabányai Törvényszék 17.B.391/2017/232. számú ítélet [49] bekezdés, 1. vádpont};

- megállapodott az I. rendű és a II. rendű terhelttel abban, hogy névlegesen tulajdonosa és ügyvezetője lesz az újonnan alapítandó 4. számú kft.-nek, melyet a cégbíróság 2011. december 23-i hatállyal bejegyzett (2/a. tényállási pont);

- rábírta a IV. rendű terheltet arra, hogy pontosan nem ismert pénzösszeg ellenében névlegesen legyen tulajdonosa és ügyvezetője a 4. számú kft.-nek, amelyet a cégbíróság 2012. július 30-i hatállyal bejegyzett, egyidejűleg a III. rendű terheltet a cégjegyzékből törölte (2/b. tényállási pont);

- rábírta a IV. rendű terheltet arra is, hogy pontosan nem ismert pénzösszeg ellenében névlegesen legyen tulajdonosa és ügyvezetője az újonnan alapítandó 5. számú kft.-nek, amelyet a cégbíróság bejegyzett (3. tényállási pont);

- havi 200.000 forintos fizetés ígéretével rábírta az V. rendű terheltet arra, hogy névlegesen legyen tulajdonosa és ügyvezetője az újonnan alapítandó 6. számú kft.-nek és 7. számú kft.-nek, amelyet a cégbíróság bejegyzett (4. tényállási pont);

- rábírta a VI. rendű terhelt néhai testvérét arra, hogy névlegesen legyen tulajdonosa és ügyvezetője az újonnan alapítandó 8. számú kft.-nek, amelyet a cégbíróság bejegyzett (5/a. tényállási pont);

- havi 150.000 forintos fizetés ígéretével rábírta a VI. rendű terheltet arra, hogy névlegesen legyen ő is az ügyvezetője a névlegesen a testvére ügyvezetése alatt álló 8. számú kft.-nek, amelyet a cégbíróság bejegyzett (5/b. tényállási pont);

– havi 100.000 forintos fizetés ígéretével rábírta a VII. rendű terhelte arra, hogy névlegesen legyen tulajdonosa és ügyvezetője az újonnan alapítandó 9. számú kft.-nek, amelyet a cégbíróság bejegyzett (6/a. tényállási pont);

– rábírta a VIII. rendű terhelte arra, hogy névlegesen legyen tulajdonosa és ügyvezetője a 9. számú kft.-nek. A cégátíráshoz szükséges okiratokat aláírták, azonban a cégbíróság a változásbejegyzés iránti kérelmet elutasította (6/b. tényállási pont).

Az ekként létrehozott céghálózattal az I. rendű és a II. rendű terhelte 2012-2014 évek folyamán munkaerőkölcsönzési tevékenységet folytatott. A munkaerő-kölcsönzés jellemzően oly módon valósult meg, hogy a munkaerőt kölcsönbe vevőkkel (megrendelőkkel) az 1. számú kft. kötött szerződést és a munkaerő-kölcsönzést vagy saját alkalmazottaival, vagy alvállalkozók (az I. rendű és a II. rendű terhelte irányítása alatt álló említett kft.-k) bevonásával teljesítette. Ez utóbbi esetben az alvállalkozók alkalmazottai voltak a kölcsönzött munkások.

7/c. tényállási pont

Az I. rendű és a II. rendű terheltek által irányított 3. számú kft. a 2012. I. negyedévéől 2013. I. negyedévéig terjedő időben végzett munkaerőkölcsönzési tevékenységet.

Az I. rendű és a II. rendű terhelte a kft. nevében ezen időszakban valótlan tartalmú áfabevallásokat tett. 2012. I. negyedévében a ténylegesnél több fizetendő, és a ténylegesnél lényegesen több levonható áfát, 2012. IV. negyedévében a ténylegesnél kevesebb fizetendő és több levonható áfát tüntetett fel. 2012. II., III. negyedévében és 2013. I. negyedévében nullás tartalmú áfabevallást tettek.

A kft. a 2012. I. negyedévéől 2013. I. negyedévéig terjedő időben folyamatosan nagyobb számú alkalmazottat foglalkoztatott. A személyi jövedelemadó, illetve a különböző járuléknemekben azonban csak a 2012 januárja és áprilisa közötti időszakra nézve tett eleget a beállási kötelezettségének, de a beállásaiban ekkor sem a tényleges béradatok alapján, hanem azoknál lényegesen kisebb mértékben szerepeltette a különböző adó- és járuléknemekben fizetendő összegeket.

Az I. rendű és a II. rendű terhelte a 3. számú kft. vonatkozásában a költségvetéseknek összesen 70.132.199 forint vagyoni hátrányt okozott.

Az elkövetett cselekményhez a III. rendű terhelte segítséget nyújtott azzal, hogy rávette a VI. rendű terhelte néhai testvérét arra, hogy névleg vállalja a kft. ügyvezetését, közvetítette felé az I. rendű és a II. rendű terheltek a banki készpénzfelvételekre vonatkozó utasításait, a felvett pénzeket visszajuttatta az I. rendű és a II. rendű terheltek, ezzel részt vett a kft. folyamatos gazdasági tevékenységében.

7/d. tényállási pont

Az I. rendű és a II. rendű terhelt által irányított 4. számú kft. 2012. évben munkaerőkölcsönzési tevékenységet végzett.

Az I. rendű és a II. rendű terhelt a kft. nevében ezen időszakban részben valótlan tartalmú áfabevallásokat tett, részben nem tett áfabevallást. 2012. I. és II. negyedévében a ténylegesnél kevesebb fizetendő és több levonható áfát tüntettek fel, 2012. III., IV. negyedévében nem tettek áfabevallást.

A 4. számú kft. a 2012 januárjától 2013 márciusáig terjedő időben folyamatosan nagyobb számú alkalmazottat foglalkoztatott.

A személyi jövedelemadó, illetve a különböző járuléknemekben azonban csak a 2012 januárja és június közötti időszakra nézve tett eleget a bevallási kötelezettségének, de a bevallásaiban ekkor sem a tényleges béradatok alapján, hanem azoknál lényegesen kisebb mértékben szerepeltette a különböző adó- és járuléknemekben fizetendő összegeket.

Az I. rendű és a II. rendű terhelt a 4. számú kft. vonatkozásában a költségvetéseknek összesen 86.982.891 forint vagyoni hátrányt okozott.

Az elkövetett cselekményhez a III. rendű terhelt segítséget nyújtott azzal, hogy a 2012 januárja és július 30. közötti időszakban névlegesen vállalta a kft. ügyvezetését, banki készpénzfelvételeket végzett, mely pénzüsszegeket az I. rendű és a II. rendű terheltnek adta át, majd rávette a IV. rendű terheltet arra, hogy 2012. július 30. napjával névleg vállalja a kft. ügyvezetését. Ezt követően a kft.-hez érkező, a IV. rendű terhelt által átvett postai küldeményeket visszajuttatta az I. rendű és a II. rendű terheltnek, ezzel részt vett a kft. folyamatos gazdasági tevékenységében.

7/e. tényállási pont

Az I. rendű és a II. rendű terhelt által irányított 5. számú kft. a 2013. I. negyedévtől 2014 februárjáig terjedő időben munkaerőkölcsönzési tevékenységet végzett.

Az I. rendű és a II. rendű terhelt a kft. nevében ezen időszakban részben valótlan tartalmú áfabevallást tett, részben nem tett áfabevallást. 2013. I. negyedévében a ténylegesnél több levonható áfát tüntettek fel, ezt követően egyáltalán nem tettek áfabevallást.

A 5. számú kft. a 2013 januárjától 2014 márciusáig terjedő időben folyamatosan nagyobb számú alkalmazottat foglalkoztatott. A személyi jövedelemadó, illetve a különböző járuléknemekben azonban csak 2013. évben tett eleget a bevallási kötelezettségének, de a bevallásaiban ekkor sem a tényleges béradatok alapján, hanem azoknál lényegesen kisebb mértékben szerepeltette a különböző adó- és járuléknemekben fizetendő összegeket.

Az I. rendű és a II. rendű terhelt a 5. számú kft. vonatkozásában a költségvetéseknek összesen 167.301.922 Ft vagyoni hátrányt okozott.

Az elkövetett cselekményhez a III. rendű terhelt segítséget nyújtott azzal, hogy rávette a IV. rendű terheltet arra, hogy névleg vállalja a kft. ügyvezetését, a kft.-hez érkező, a IV. rendű terhelt által átvett postai küldeményeket visszajuttatta az I. rendű és a II. rendű terheltnek, közvetítette a IV. rendű terhelt felé az I. rendű és a II. rendű terheltnek a banki készpénzfelvételekre vonatkozó utasításait, majd a felvett pénzeket visszajuttatta nekik, ezzel részt vett a kft. folyamatos gazdasági tevékenységében.

7/f. tényállási pont

Az I. rendű és a II. rendű terhelt által irányított 6. számú kft. a 2013 novemberétől 2014. I. negyedévéig terjedő időben munkaerőkölcsönzési tevékenységet végzett.

Az I. rendű és a II. rendű terhelt a kft. nevében ezen időszakban egyáltalán nem tett áfabevallást. A 6. számú kft. a 2013 októberétől 2014 májusáig terjedő időben folyamatosan nagyobb számú alkalmazottat foglalkoztatott. A személyi jövedelemadó, illetve a különböző járuléknemekben ezen időszakban azonban csak három hónap vonatkozásában tett eleget a bevallási kötelezettségének, melyek közül két hónapra nézve nullás bevallást tett, egy hónapban pedig egy személyről tett valótlan tartalmú bevallást.

Az I. rendű és a II. rendű terhelt a 6. számú kft. vonatkozásában a költségvetéseknek összesen 18.163.002 forint vagyoni hátrányt okozott.

Az elkövetett cselekményhez a III. rendű terhelt segítséget nyújtott azzal, hogy rávette a V. rendű terheltet arra, hogy névleg vállalja a kft. ügyvezetését, a kft.-hez érkező, az V. rendű terhelt által átvett postai küldeményeket visszajuttatta az I. rendű és a II. rendű terheltnek, közvetítette az V. rendű terhelt felé az I. rendű és a II. rendű terheltnek a banki készpénzfelvételekre vonatkozó utasításait, majd a felvett pénzeket visszajuttatta nekik, ezzel részt vett a kft. folyamatos gazdasági tevékenységében.

7/g. tényállási pont

Az I. rendű és a II. rendű terhelt által irányított 7. számú kft. a 2014. I. negyedévéől 2014 májusáig terjedő időben munkaerőkölcsönzési tevékenységet végzett.

Az I. rendű és a II. rendű terhelt a kft. nevében ezen időszakban egyáltalán nem tett áfabevallást. A 7. számú kft. a 2014 januárjától májusáig terjedő időben folyamatosan nagyobb számú alkalmazottat foglalkoztatott. A személyi jövedelemadó, illetve a különböző járuléknemekben ezen időszakban azonban csak három hónap vonatkozásában tett eleget a bevallási kötelezettségének, ezen alkalmakkor egy-egy főről nyújtott be valótlan tartalmú bevallásokat.

Az I. rendű és a II. rendű terhelt a 7. számú kft. vonatkozásában a költségvetéseknek összesen 49.955.426 forint vagyoni hátrányt okozott.

Az elkövetett cselekményhez a III. rendű terhelt segítséget nyújtott azzal, hogy rávette az V. rendű terheltet arra, hogy névleg vállalja a kft. ügyvezetését, a kft.-hez érkező, az V. rendű terhelt által átvett postai küldeményeket visszajuttatta az I. rendű és a II. rendű terheltnek, közvetítette az V. rendű terhelt felé az I. rendű és a II. rendű terheltnek a banki készpénzfelvételekre vonatkozó utasításait, majd a felvett pénzeket visszajuttatta nekik, ezzel részt vett a kft. folyamatos gazdasági tevékenységében.

7/h. tényállási pont

Az I. rendű és a II. rendű terhelt által irányított 8. számú kft. a 2013. I. negyedévtől 2014 áprilisáig terjedő időben munkaerőkölcsönzési tevékenységet végzett.

Az I. rendű és a II. rendű terhelt a kft. nevében ezen időszakban részben valótlan tartalmú áfabevallásokat tett, részben egyáltalán nem tett áfabevallást. A 2013. I. és IV. negyedévi áfabevallásokban a ténylegesnél kevesebb fizetendő, és a ténylegesnél lényegesen több levonható áfát tüntettek fel.

A 8. számú kft. a 2013 januárjától 2014 májusáig terjedő időben folyamatosan nagyobb számú alkalmazottat foglalkoztatott. A személyi jövedelemadó, illetve a különböző járuléknemekben azonban csak 2013. évben tett eleget a bevallási kötelezettségének, de a bevallásaiban ekkor sem a tényleges béradatok alapján, hanem azoknál lényegesen kisebb mértékben szerepeltette a különböző adó- és járuléknemekben fizetendő összegeket.

Az I. rendű és a II. rendű terhelt a 8. számú kft. vonatkozásában a költségvetéseknek összesen 176.614.636 forint vagyoni hátrányt okozott.

Az I. rendű és a II. rendű terhelt által a 8. számú kft. vonatkozásában elkövetett cselekményhez a III. rendű terhelt segítséget nyújtott azzal, hogy rávette a VI. rendű terhelt néhai testvérét, majd később a VI. rendű terheltet arra, hogy névleg vállalják a kft. ügyvezetését, közvetítette a VI. rendű terhelt néhai testvére felé az I. rendű és a II. rendű terheltnek a banki készpénzfelvételekre vonatkozó utasításait, a VI. rendű terhelt néhai testvére által felvett pénzeket visszajuttatta az I. rendű és a II. rendű terheltnek, alkalmanként ő maga is vett fel pénzeket a bankszámláról, ezzel részt vett a kft. folyamatos gazdasági tevékenységében.

7/i. tényállási pont

Az I. rendű és a II. rendű terhelt által irányított 9. számú kft. a 2013 decemberi megalakulásától 2014 áprilisig terjedő időben munkaerőkölcsönzési tevékenységet végzett.

Az I. rendű és a II. rendű terhelt a kft. nevében 2014 januártól áprilisig terjedő időben nem tett áfabevallást.

A 9. számú kft. a 2013 decemberétől 2014 áprilisáig terjedő időben folyamatosan nagyobb számú alkalmazottat foglalkoztatott. A személyi jövedelemadó, illetve a különböző járuléknemekben nem teljesítette a bevallási kötelezettségét.

Az I. rendű és a II. rendű terhelt a 9. számú kft. vonatkozásában a költségvetéseknek összesen 25.013.771 forint vagyoni hátrányt okozott.

Az elkövetett cselekményhez a III. rendű terhelt segítséget nyújtott azzal, hogy rávette a VII. rendű terheltet arra, hogy névleg vállalja a kft. ügyvezetését, közvetítette a VII. rendű terhelt felé az I. rendű és a II. rendű terheltnek a banki készpénzfelvételekre vonatkozó utasításait, a VII. rendű terhelt által felvett pénzeket, illetve az általa átvett, a kft. nevére érkező postai küldeményeket visszajuttatta az I. rendű és a II. rendű terheltnek, alkalmanként ő maga is vett fel pénzeket a bankszámláról, ezzel részt vett a kft. folyamatos gazdasági tevékenységében.

A III. rendű terhelt a 7/c.-7/i. tényállási pontokban rögzített cselekményeivel összesen 594.164.848 forint vagyoni hátrány okozásához nyújtott segítséget.

8. tényállási pont

Az I. rendű és a II. rendű terhelt mint az 1-6. és 7/a.-7/b. vádpontokban szereplő gazdasági társaságok tényleges vezetői a társaságok alapításától működésük végéig nem tettek eleget a bizonylatkészítési, -megőrzési kötelezettségüknek, mely miatt a bizonylati rend sérült. Nem tettek eleget továbbá a 8. számú kft. esetében 2013. év, a 4. számú kft. esetében 2012-2013. év, a 3. számú kft. esetében 2012-2013. év, a 5. számú kft. esetében 2013. év vonatkozásában a beszámolókészítési kötelezettségüknek sem.

E magatartásaikkal valamennyi társaság esetében az alapításuktól a működésük végéig terjedő időben a vagyoni helyzetük áttekintését, illetve ellenőrzését meghíúsították.

A III.-VII. rendű terheltek a névlegesen az ügyvezetésük alatt álló társaságok vonatkozásában nyújtottak segítséget az I. rendű és a II. rendű terheltnek ezen bűncselekmények elkövetéséhez.

II.

[4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a III. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapítottn – elsődlegesen a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezése és az elsőfokú

bíróság új eljárásra utasítása, másodlagosan eltérő minősítés és enyhébb büntetés kiszabása érdekében.

[5] Indokai szerint a felelősségre vonása során az eljáró bíróság megsértette az anyagi jog szabályait, mert figyelmen kívül hagyta a Btk. 2. §-ában írtakat, és ekként a bűncselekmény minősítése, és a büntetés is törvénytelen.

[6] Hivatkozott arra, hogy az irányadó tényállás alapján az 1978. évi Btk. 310. § (4) bekezdése szerint lehetett volna felelősségre vonni, mert az elkövetéskor hatályos törvény rendelkezései rá nézve kedvezőbbek voltak. Sérelmezte, hogy a vele szemben kiszabott büntetés eltúlzottan súlyos.

[7] A Legfőbb Ügyészség BF.556/2023/2. számú nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.

[8] Kifejtette, hogy az irányadó tényállás alapján a cselekmények elkövetési ideje a 2011 decembere és 2014 májusa közötti időre esik, míg a jogerős elbírálás 2022. október 11. napján történt. Az elkövetési magatartás befejezése ekként a Btk. hatálya alá esik, így az 1978. évi Btk. alkalmazása fel sem merülhet.

[9] Utalt ugyanakkor arra, hogy az elsőfokú bíróság a III. rendű terhelt cselekményeit tévesen minősítette egyfelől azért, mert a bünszövetséget olyan bűncselekmények esetében is megállapította, amelyeknek az nem minősítő körülménye, továbbá nem volt figyelemmel arra, hogy a III. rendű terhelt részesi minőségben elkövetett cselekményei kívül esnek a törvényi tényálláson, ezért nem vonhatók a tettesi cselekménnyel törvényi egységbe. A másodfokú bíróság ennek megfelelően helyesen változtatta meg a III. rendű terhelt terhére rótt bűncselekmények minősítését.

[10] Az ügyész szerint a másodfokú bíróság tévedett azonban abban, hogy a költségvetési csalást tettesi minőségben csak az adóalanyt vezető tisztségviselő, jelen ügyben az adóbevallásra, adófizetésre kötelezett ügyvezető követheti el. Ugyanis a költségvetési csalásnak nincs speciális alanya, azt tettesként bárki elkövetheti, aki – mint jelen ügyben a III. rendű terhelt is – a törvényi tényállás szerinti elkövetési magatartást tanúsítja.

Ekként a III. rendű terhelt terhére rótt bűncselekmények törvényes minősítése helyesen 4 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont], bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont], költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont], 7 rendbeli – 6 esetben bűnsegédként – folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §), 9 rendbeli – 8 esetben bűnsegédként – folytatólagosan elkövetett számvitel rendjének megsértése büntette [Btk. 403. § (1) bekezdés b) pont] és 10 rendbeli – melyből 1 rendbeli kísérleti szakban maradt, 8 esetben bűnsegédként elkövetett – közokirat-hamisítás büntette [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont].

[11] Ugyanakkor a III. rendű terhelt cselekményeinek törvényes minősítése esetén is a vele szemben kiszabott büntetés törvényes.

[12] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat a III. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

III.

[13] A III. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa – eltérő okból – részben alapos.

[14] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja.

[15] A Be. 648. §-a valamennyi felülvizsgálati okra kiterjedően rögzíti, hogy felülvizsgálatnak csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen van helye, és a jogerős ügydöntő határozatban rögzített tényállás alapulvételével, kizárólag a Be. 648. § a)-d) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[16] A III. rendű terhelt a felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapította.

[17] A Kúria a jogerős ügydöntő határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében, és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül [Be. 659. § (5) bekezdés]. Ez alóli kivétel a Be. 659. § (6) bekezdésben írt rendelkezés, eszerint a Kúria a megtámadott határozatot a Be. 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be.

[18] Az eljárási okból történő felülvizsgálat tehát hivatalbóli.

[19] A vádon való túlterjeszkedés mint eljárási szabálysértés mind a korábbi, mind a jelenlegi Be. alapján vizsgálándó volt, tehát ezen alapulvi szintű eljárási rendelkezést az eljáró bíróságnak mindig figyelembe kellett vennie [Be. 6. § (3) bekezdés].

[20] Ennek megsértése akár a törvényes vád hiányaként nevesítve [1998. évi Be. 373. § (1) bekezdés I. c) pont], akár a jogerős ügydöntő határozat meghozatala idején az arra nem jogosult által emelt vád alapján való eljárás okán {BH 2021.66., Bfv.II.785/2020/6. számú határozat [24] bekezdés, BH 2022.32. [29] bekezdés, Bfv.II.376/2021. számú határozat; Bfv.III.380/2022/8. számú határozat [69] bekezdés} feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálat alapját képezte.

[21] A Be. – 2024. március 1. napjától hatályos – 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint ugyanis eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a 607. § (1) bekezdés b) pontjában, vagy a 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg.

[22] A Be. 607. § (1) bekezdés b) pontja akként rendelkezik, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és az eljárást nem ügydöntő végzéssel megszünteti, ha az elsőfokú bíróság a vádban le nem írt cselekmény alapján a vádlott bűnösségét állapította meg, felmentette, vagy vele szemben az eljárást megszüntette.

[23] Jelen ügyben ennek vizsgálata a következőket jelenti.

[24] A Komárom-Esztergom Megyei Főügyészség a KF.452/2014/188. számú vádiratában 9 gazdasági társasággal összefüggésben elkövetett költségvetést károsító, valamint közbizalom elleni és gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények miatt emelt vádat.

[25] Ezek közül a vádirati tényállás 7/a. pontja az 1. számú kft. vonatkozásában, a 7/b. pont pedig a 2. számú kft. tekintetében tartalmaz ténymegállapításokat.

[26] A vádirat azt tartalmazza, hogy

– a szóban forgó gazdasági társaságokat az I. rendű és a II. rendű terhelt irányította, azok cégnyilvántartásba bejegyezett tulajdonosa és ügyvezetője az I. rendű terhelt volt, a cégek tényleges vezetését az élettársával, a II. rendű terhelttel együtt végezte;

– az 1. számú kft. a személyi jövedelemadó, illetve a különböző járuléknemekben a megfelelő rendszerességgel eleget tett a bevallási kötelezettségének, azonban a bevallásaiban nem a tényleges béradatok alapján, hanem azoknál lényegesen kisebb mértékben szerepeltette a különböző adó- és járuléknemekben fizetendő összegeket (vádirat 7/a. pont);

– az I. rendű és a II. rendű terhelt a 2. számú kft. nevében 2013. IV. negyedévben és 2014. I. negyedévben valótlan tartalmú áfabevallást tett, illetve a kft. 2013. III. negyedévtől 2014 májusáig a személyi jövedelemadó, valamint a különböző járuléknemekben a megfelelő rendszerességgel eleget tett a bevallási kötelezettségének, azonban a bevallásaiban nem a tényleges béradatok alapján, hanem azoknál lényegesen kisebb mértékben szerepeltette a különböző adó- és járuléknemekben fizetendő összegeket (vádirat 7/b. pont);

– az I. rendű és a II. rendű terheltek mint az említett két gazdasági társaság tényleges vezetői a társaságok alapításától a működésük végéig nem tettek eleget a bizonylatkészítési és -megőrzési kötelezettségüknek, amely miatt a bizonylati rend sérült, e magatartásukkal a cégek vagyoni helyzetének áttekintését, illetve ellenőrzését megghiúsították (vádirat 8. pont).

[27] A vádirat nem tartalmaz olyan ténymegállapítást, amely arra vonatkozna, hogy a III. rendű terhelt e két gazdasági társaság hamis tartalmú bevallásainak hatósághoz történő

benyújtásához (hamis magánokirat felhasználása), illetve az e cégek tekintetében fennálló bizonylatkészítési, -megőrzési kötelezettségek megszegéséhez (számvitel rendjének megsértése) segítséget nyújtott, vagy ezekben bármilyen módon – akár rábírással – közreműködött.

[28] A Kúria megjegyzi, hogy ilyen ténymegállapítás nincs a jogerős bírósági ítéletben rögzített, és ekként a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállásban sem.

[29] A másodfokú bíróság tehát – az elsőfokú ítélet megváltoztatása során – olyan tényállási pontokhoz kötődően (7/a., 7/b., 8.) állapította meg a III. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét, melyeket érintően a III. rendű terhelt elkövetőként a vádban (és az elsőfokú ítéletben) nem szerepelt.

[30] A másodfokú bíróság a 7/a., 7/b. és 8. tényállási pontot érintően túlterjeszkedett a vádon [Be. 6. § (2) bekezdés].

[31] Ebből pedig az következik, hogy a III. rendű terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására e bűncselekmények tekintetében a vádban le nem írt cselekmény alapján került sor, amely a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerinti eljárási szabálysértés.

[32] Ekként a Kúria 2 rendbeli felbujtóként elkövetett számvitel rendje megsértésének büntette (8. tényállási pont), valamint 2 rendbeli folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (7/a. és 7/b. tényállási pont) miatti részében a másodfokú bíróság ítéletét a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján – figyelemmel a Be. 607. § (1) bekezdés b) pontjában írtakra – hatályon kívül helyezte, és e bűncselekmények miatt az eljárást megszüntette.

[33] Ebből következően az anyagi jogi szempontú felülvizsgálat tárgyát a III. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét megállapító további, fennmaradó rendelkezések képezhetik.

[34] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[35] A törvénysértő minősítés, illetve a Btk. más szabályainak megsértése tehát nem önmagában felülvizsgálati ok, hanem abban az esetben, ha ehhez törvénysértő büntetéskiszabás is kapcsolódik.

[36] Ennek feltételei az alábbiak:

– a jogerős ítéletben a cselekmény minősítése törvénysértő, vagy más anyagi jogszabálysértésre került sor,

– a kiszabott büntetés vagy alkalmazott intézkedés is törvénysértő és

– a két említett körülmény között oksági összefüggés van, azaz a törvénysértő büntetés a törvénysértő minősítés és/vagy az anyagi jogszabálysértés következménye.

[37] A felülvizsgálati indítványában a III. rendű terhelt azt kifogásolta, hogy az alkalmazandó törvény téves megválasztása okán hátrányosabb helyzetbe került, mert az elkövetéskor hatályos törvény szerint az irányadó büntetési tétel alacsonyabb.

[38] A Btk. 2. § (1) bekezdése értelmében a bűncselekményt – a (2)-(3) bekezdésben foglalt kivételekkel – az elkövetése idején hatályban lévő büntetőtörvény szerint kell elbírálni. A (2) bekezdés alapján, ha a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő új büntetőtörvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el, akkor az új büntetőtörvényt kell alkalmazni.

[39] Kétségtelen, hogy a büntetőtörvény időbeli hatályára vonatkozó rendelkezés megsértése a jogerős határozatban felülvizsgálati eljárás alapja lehet. Mindig felülvizsgálati ok, ha az elbírálás idején hatályos rendelkezés alkalmazásával utóbb már nem bűncselekmény az a cselekmény, ami az elkövetéskor hatályos törvényi rendelkezések alapulvételével még bűncselekmény volt [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulat].

[40] Ha a büntetőtörvény megválasztásának kérdése az enyhébb elbírálás szempontjából merül fel, az ebben való tévedés nem minden esetben alapoz meg felülvizsgálati okot. Az alkalmazandó jogszabály téves megválasztása (a büntetőjog más szabályának megsértése révén) csak akkor vezethet felülvizsgálati eljárásban eredményre, ha az egyúttal törvénysértő büntetés kiszabását is eredményezte.

[41] Ez utóbbi feltétel – törvénysértő büntetés kiszabása – érvényesülése a Btk. 2. §-ával összefüggésben egyben azt is jelenti, hogy a törvényválasztás folytán az alkalmazott büntetés neme vagy mértéke kerül összeütközésbe a törvény rendelkezéseivel. Ez esetben is csak akkor, ha az adott jogszabálysértés kiküszöbölése mellett az adott büntetési nem nem alkalmazható, vagy az adott bűncselekmény minősítéséhez kapcsolódó büntetési tételkeret megsértésével, vagy a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütköző módon került kiszabásra (Kúria Bfv.III.1.467/2014/2. szám, Kúria Bfv.III.1.787/2016/10. szám).

[42] Amennyiben az ítéletben kiszabott büntetés neme és mértéke az elkövetés és az elbírálás időpontjában hatályban volt törvény szerint egyaránt törvényesen kiszabható volt, az elkövetéskori vagy elbíráláskori törvény – akár téves – megválasztása nem felülvizsgálati ok (BH 2015.209.).

[43] Megjegyzi a Kúria, hogy az egyébként 2013. június 30. napjáig hatályban volt 1978. évi Btk. vonatkozó szabályai már 2012. január 1. napján megváltoztak, az adócsalás korábbi tényállását a költségvetési csalás tényállása váltotta fel. Az akkor újonnan megállapított szöveget tartalmazza – lényegét tekintve változatlan formában – a jelenleg hatályos Btk. is.

[44] Eldöntendő kérdés mindenekelőtt, hogy a III. rendű terhelt melyik törvényi rendelkezés hatálya alatt követte el a bűncselekményt, vagyis melyik tekintendő az elkövetéskori jogszabálynak.

[45] Helytállóan utalt a Legfőbb Ügyészség arra, hogy az irányadó tényállás alapján a III. rendű terhelt terhére rótt cselekmények elkövetése 2011 decembere és 2014 májusa között történt.

[46] Ebből pedig egyértelműen az következik, hogy a III. rendű terhelt terhére rótt cselekmény elkövetése az 1978. évi Btk. 2012. január 1. napján történt módosítását követően, és még a Btk. 2013. július 1-jei hatályba lépése után is tartott. Ekként az elkövetés ideje a Btk. hatálya alá esik, tekintettel arra is, hogy egy elkövetővel szemben csak egyféle törvény alkalmazására kerülhet sor.

[47] Következésképpen jelen ügyben az elkövetéskor és az elbíráláskor (a jogerős ítélet meghozatalakor) ugyanaz a törvény, a 2012. évi C. törvény alkalmazandó, így az indítvány szerinti törvényválasztás kérdése fel sem merülhet.

[48] A Kúria ezt követően vizsgálta a felrótt cselekmények törvényes minősítését és a kiszabott büntetés törvényességét.

[49] A vádiratban írt, és ennek alapján az ítéleti tényállásban rögzített, kilenc gazdasági társaságot érintő cselekményeket elbírálva a III. rendű terhelt terhére rótt költségvetést károsító bűncselekményt az elsőfokú bíróság egységesen 1 rendbeli bűnsegédként, bünszövetségben, üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás büntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont] minősítette.

[50] Indokai szerint a költségvetési csalás tette az, akinek jogi kötelezettsége az adó- és járulékbevallások benyújtása, vagyis a cég vezetője; a cég vezetőjén ugyanakkor nem a cégnyilvántartás szerinti, hanem a tényleges vezetőt kell érteni, akik jelen ügyben az I. rendű és a II. rendű terheltek voltak. Az általuk társtettesként elkövetett, egy bűncselekménynek minősülő költségvetési csaláshoz a III. rendű terhelt segítséget nyújtott azáltal, hogy strómanként vállalta az egyik gazdasági társaság vezetését, illetve közreműködött a cégek létrehozásában, és az ügyintézésben {Tatabányai Törvényszék 17.B.391/2017/232. számú ítélet [322] bekezdés}.

[51] Ezzel szemben a költségvetést károsító cselekményeket a másodfokú bíróság 3 rendbeli költségvetési csalás büntettének – melyből 1 rendbelit társtettesként, 2 rendbelit felbujtóként követett el – [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont] és 6 rendbeli felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont] minősítette.

[52] Az ítélet tábla az eltérő minősítést összefoglalóan azzal indokolta, hogy a költségvetési csalás tette az adóalany vezető tisztségviselője, jelen ügyben az adó bevallására, befizetésére köteles ügyvezető lehet, míg az ehhez segítséget nyújtó személyek bűnsegédek, az adóbevételek csökkenését eredményező adóbevallás készítésére, vagy annak elmulasztására

őt rábíró, megbízó pedig felbujtóként felel. A cég bejegyzett ügyvezetője a büntetőjogi felelősség alól csak akkor mentesülhet, ha büntethetőséget kizáró ok (tévedés) áll fenn, ez esetben helyette a mögöttes (őt megtévesztő) személy közvetett tettesként felel {Győri Ítéltábla Bf.III.64/2022/21. számú ítélet [57] bekezdés}.

[53] Egy adott elkövető valamennyi törvényi tényállás alá tartozó tettesi magatartása természetes egységet képez. Ebből következően, ha több gazdasági társaság ügyvezetőjeként eljárva valósította meg a bűncselekményt, az adott cselekmények egységesen egy rendbeli tettesi cselekményként nyernek értékelést. A részesi magatartások esetében – járulékos jellegük folytán – a felelősség a tettesi magatartáshoz igazodik, vagyis a részes annyi költségvetést károsító bűncselekményért felel, ahány tettesi magatartáshoz nyújtott segítséget, vagy bírt rá bűncselekmény elkövetésére {Győri Ítéltábla Bf.III.64/2022/21. számú ítélet [58] bekezdés}.

[54] Az ítéltábla jogi álláspontja helytálló, azonban az ebből levont, a konkrét tényállásokat érintő jogi következtetése, vagyis a III. rendű terhelt terhére megállapított költségvetést károsító bűncselekmények minősítése helyesbítésre szorul.

[55] A Btk. elkövetéskor hatályos 396. § (1) bekezdése szerint költségvetési csalás vétségét követi el és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki

a) költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában mást tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tény elhallgatja,

b) költségvetésbe történő befizetési kötelezettséggel kapcsolatos kedvezményt jogtalanul vesz igénybe, vagy

c) költségvetésből származó pénzeszközöket a jóváhagyott céltól eltérően használ fel,

és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz.

[56] A (4) bekezdés b) pontja szerint a büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalást bünszövetségben vagy üzletszerűen, az (5) bekezdés b) pontja alapján pedig öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a különösen nagy vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalást bünszövetségben vagy üzletszerűen követik el.

[57] A törvényi tényállásból következik, hogy a költségvetési csalást – legalábbis közvetlen tettesként – csak az követheti el, akinek adókötelezettségét, adófizetési kötelezettségét adó, költségvetési támogatást megállapító törvény vagy adózás rendjéről szóló törvény írja elő. Az ilyen személy – az elkövetéskor hatályos – az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 6. § (1) bekezdése szerint az adózó.

[58] A 2014. március 15. napján – tehát még az elkövetés befejezése előtt – hatályba lépett Ptk. 3:116. § (1) bekezdése alapján a gazdasági társaságot vezető tisztségviselői és képviseletre feljogosított munkavállalói írásban cégjegyzés útján képviselik. Megjegyzi a Kúria, hogy 2014. március 14. napjáig a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény 29. § (1) bekezdése ugyanezt a szabályt tartalmazta, kimondva, hogy a gazdasági társaságot törvényes képviselőként a vezető tisztségviselők képviselik harmadik személyekkel szemben, valamint bíróságok és más hatóságok előtt.

[59] Ekként nyilvánvaló, hogy a cég adózással kapcsolatos kötelezettségeinek teljesítéséért is a cégjegyzésre jogosult vezető tisztségviselő vagy képviseletre feljogosított munkavállaló a felelős, így a költségvetési csalást tettesként ő követheti el.

[60] A költségvetési csalást is elkövetheti azonban részesként (felbujtóként vagy bűnsegédként) olyan személy, akinek nincs jogi kötelezettsége nyilatkozattételre (vö. BH 2013.200., BH 2010.319., BH 2010.114.).

[61] Az irányadó tényállás 2/a. pontja szerint a III. rendű terheltet a cégbíróság 2011. december 23. napján jegyezte be a 4. számú kft. ügyvezetőjeként, e tisztsége 2012. július 30. napjáig állt fenn {Tatabányai Törvényszék 17.B.391/2017/232. számú ítélet [55] bekezdés}. Ezt követően is részt vett azonban a szóban forgó gazdasági társaság működtetésében többek között úgy, hogy a kft.-hez érkező, a IV. rendű terhelt által átvett postai küldeményeket visszajuttatta az I. rendű és a II. rendű terheltnek {Tatabányai Törvényszék 17.B.391/2017/232. számú ítélet [92] bekezdés}, illetve az ő utasításait a IV. rendű terheltnek közvetítette {Tatabányai Törvényszék 17.B.391/2017/232. számú ítélet [49] bekezdés}.

[62] A III. rendű terhelt tehát az ügyvezetése alatt elkövetett cselekmények tekintetében – a fent kifejtettek szerint – tettesi, e tisztsége megszűnése után részesi magatartást tanúsított.

[63] A 4. számú kft. vonatkozásában elkövetett bűncselekményekért a III. rendű terhelt tettesként felel figyelemmel arra, hogy ugyanaz az elkövető egy bűncselekmény miatt csak egy elkövetői minőségben vonható felelősségre abban az esetben is, ha több elkövetői tevékenységet is kifejt. Ilyenkor a minősítés mindig a súlyosabb megítélés alá eső elkövetői – jelen esetben a tettesi – minőség szerint történik.

[64] Rámutat a Kúria, hogy a tényállás nem tartalmaz arra vonatkozó adatot, hogy a III. rendű terhelt nem egyedül, hanem másik személlyel együtt lett volna egy időben a társaság ügyvezetője, így az ítéletábra társtettesi minősítése alapján véve téves.

[65] A Btk. 14. § (1) bekezdése alapján felbujtó az, aki mást bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír.

[66] A részes, így a felbujtó a tényállásszerű cselekményt nem megvalósítja, hanem ahhoz járul. A részes tetteshez társulása a tettes szándékához történik. A részesi szándék a tettesi szándékkal mutat egyezőséget, azt kiváltja vagy véghezvitel végett erősíti. Ezért büntetendő a

részes. A részesi szándék ekként nem a véghezvitelt követő, hanem az előtti vagy azzal egyidejű.

[67] Döntően a felbujtó mindenképpen szándékos – és ezen belül a legkülönbébb természetű – rábírása váltja ki a tettes elhatározását a tett elkövetésére. Nem a rábíró tevékenység mibenlétének, hanem a tettes elhatározását kiváltó hatásának van jelentősége, ami több, mint az elkövetési szándék egyszerű felélesztése.

[68] A rábírásnak egyúttal eredményesnek is kell lennie ahhoz, hogy a rábíró felelősséggel tartozzon a tettesi alapcselekményért. Eredményes a rábírás, ha a rábírt tettes a rábírással célzott bűncselekményt elköveti, vagy legalább megkísérli elkövetni. Amennyiben ugyanis a tettes a kísérletig sem jut el, a felbujtó cselekménye nem eredményes, nem éri el a célját.

[69] Az említett járulékoság jogkövetkezménye, hogy a felbujtó cselekményét a tettes által egészben (befejezett) vagy részben (megkísérelt bűncselekmény) megvalósított törvényi tényállás szerint kell minősíteni, és vele szemben az ahhoz rendelt büntetési tételt kell alkalmazni [Btk. 14. § (3) bekezdés].

[70] A felbujtó mint rábíró és a tettes mint a tényállást megvalósító magatartásának egymással szükségszerűen okozati összefüggésben kell állnia.

[71] A felbujtó vonatkozásában a szándékosság azt jelenti, hogy tudatában van mindannak, hogy magatartása rábíró jellegű, a tettel milyen bűncselekményt hajtát végre, és rábírása hatására a tettes a cselekményt el fogja követni.

[72] A rábírás arra irányul, hogy vele egyező szándéka legyen a tettesnek a bűncselekmény elkövetése tekintetében, de a szándékot és annak minőségét önállóan kell vizsgálni. A felbujtó is csak azért felel, amit a szándéka átfogott, és csak a tettes által ténylegesen megvalósított cselekmény miatt vonható felelősségre. Ekként a minősítés a tettesi alapcselekményhez igazodik.

[73] Az irányadó tényállás alapján egyértelműen megállapíthatók a felbujtás ismertetett ismérvei.

[74] A tényállás ugyanis rögzíti azt, hogy

– az I. rendű és a II. rendű terhelt munkaerőkölcsönzési tevékenység folytatására egy különböző gazdasági társaságokból álló hálózatot hozott létre;

– e társaságok nevében vagy valótlan tartalmú adó- és járulékbevallásokat tettek, vagy egyáltalán nem tettek bevallásokat, és ezáltal a különböző költségvetéseknek vagyoni hátrányt okoztak;

– a tervükbe bevonták a II. rendű terhelt testvérét, a III. rendű terheltet;

- a III. rendű terhelttel megállapodtak abban, hogy az ismerősi köréből biztosít olyan személyeket, akik vállalják, hogy a különböző gazdasági társaságok ügyvezetői lesznek;
- a III. rendű terhelt a VI. rendű terhelt néhai testvérét, továbbá a IV. rendű, az V. rendű, a VI. rendű, a VII. rendű és a VIII. rendű terheltet rábírta arra, hogy legyenek tulajdonosai és ügyvezetői a létrehozott gazdasági társaságoknak;
- e személyeknek a III. rendű terhelt közvetítette az I. rendű és a II. rendű terhelt ügyvezetői feladatok ellátására vonatkozó utasításait;
- az általa ekként közölt utasítások különböző okiratok aláírására, banki eljárásra, készpénzfelvételre, adóhatósági eljárásokban való képviseletre vonatkoztak.

[75] Mindezekből az következik, hogy az általa beszerezett ügyvezetőkkel a III. rendű terhelt tartotta a kapcsolatot, akik az I. rendű és a II. rendű terhelttel nem voltak közvetlen viszonyban. E kapcsolattartás szerves része volt a bűncselekmények tényállási elemeit megvalósító cselekmények végzésére vonatkozó különböző utasítások átadása, amely utasításoknak a társaságok vezetői maradéktalanul eleget tettek.

[76] Nem kétséges tehát, hogy a III. rendű terhelt e magatartásával az egyes – nem az ő ügyvezetése alatt álló – gazdasági társaságok tekintetében elkövetett költségvetési csalások felbujtója volt.

[77] E cselekményeket az elsőfokú bíróság egységbe foglalta, azonban helyes a másodfokú bíróság azon jogi álláspontja, miszerint a részesi magatartás nem képezhet egységet, az annyi rendbeli bűncselekménynek minősül, ahány gazdasági társaság tevékenységében működött közre a III. rendű terhelt.

[78] Az okozott vagyoni hátrány nagyságára is tekintettel a III. rendű terhelt terhére rótt költségvetést károsító bűncselekmények törvényes minősítése tehát a következő:

- költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont] (7/d. tényállás);
- 3 rendbeli felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont] (7/c., 7/e. és 7/h. tényállás);
- 3 rendbeli felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont] (7/f., 7/g. és 7/i. tényállás);

[79] A Kúria az I. rendű terhelt ügyvezetése alatt álló 1. számú kft. (7/a. tényállási pont) és 2. számú kft. (7/b. tényállási pont) vonatkozásában megjegyzi a következőket.

[80] Az ítélet tábla az e társaságok tekintetében elkövetett költségvetési csalás esetében is részesi magatartáshoz tartozó minősítést alkalmazott a törvényi egység felbontása során. E cégekkel azonban a III. rendű terhelt nem állt kapcsolatban, nincs adat arra nézve, hogy az ügyvezető I. rendű terheltet bűncselekmény elkövetésére rábírta, vagy ebben neki segítséget nyújtott volna.

[81] A III. rendű terhelt cselekvőségével és annak minősítésével összefüggésben kifejtettek a terhére rótt közbizalom elleni, és gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények kapcsán is irányadók.

[82] Ennek megfelelően az ítélet tábla a III. rendű terhelt terhére rótt, a cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel összefüggésben elkövetett közbizalom elleni bűncselekményeket törvényesen minősítette 10 rendbeli közokirat-hamisítás büntettének, melyből 2 rendbeli tettesként, 8 rendbeli felbujtóként elkövetett, 1 rendbeli kísérleti szakban maradt [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont].

[83] Ellenben a hamis tartalmú bevallások benyújtásával kapcsolatos cselekmények törvényes minősítése 7 rendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §), melyből 1 rendbeli tettesként (7/d. tényállás), 6 rendbeli felbujtóként (7/c., 7/e., 7/f., 7/g., 7/h. és 7/i. tényállás) elkövetett.

[84] Hasonlóképpen, a III. rendű terhelt terhére rótt gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények 7 rendbeli – 5 esetben folytatólagosan elkövetett – számvitel rendjének megsértése büntettének minősülnek [Btk. 403. § (1) bekezdés a) pont], melyből 1 rendbeli tettesként (7/d. tényállás), 6 rendbeli felbujtóként (7/c., 7/e., 7/f., 7/g., 7/h. és 7/i. tényállás) követett el.

[85] A Kúria az előzőekben már utalt arra, hogy a törvénysértő minősítés, illetve a Btk. más szabályainak megsértése nem önmagában felülvizsgálati ok, hanem csak abban az esetben, ha ehhez törvénysértő büntetéskiszabás is kapcsolódik.

[86] A halmazati büntetésre vonatkozó szabályok alapulvételével [Btk. 81. § (3) bekezdés] a III. rendű terhelttel szemben kiszabható büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés lehet.

[87] Ehhez képest a jogerős ítéletben kiszabott 6 év szabadságvesztés, foglalkozástól eltiltás büntetés, miként a közügyektől eltiltás mellékbüntetés kiszabása törvényes, annak enyhítésére még a bűnösség körének szűkülése ellenére sincs törvényi alap.

[88] Ekként a Kúria a III. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva – miután nem észlelt olyan további eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése értelmében hivatalból köteles – a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva, a Be. 663. § (2) bekezdés első fordulata alapján megváltoztatta, a III. rendű terhelt terhére megállapított 2 rendbeli felbujtóként

elkövetett számvitel rendje megsértésének büntette [Btk. 403. § (1) bekezdés b) pont], valamint 2 rendbeli folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatti részében hatályon kívül helyezte, és e bűncselekmények miatt az eljárást megszüntette, egyebekben a megtámadott határozatot a Be. 662. § (1) bekezdés alapján a III. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

IV.

[89] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[90] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételtelen előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételtelen előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2024. március 19.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Varga Eszter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

BÉ